

ВОЛОДИМИР СКОРУПСЬКИЙ

ЖИТТЯ

ПОЕЗІЇ

1947

ВОЛОДИМИР СКОРУПСЬКИЙ

ЖИТТЯ

ПОЕЗІЇ

НАЦІОНАЛЬНА
ПАРЛАМЕНТСЬКА
БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ

1 9 4 7

Ж И Т Т Я

Од мене — Ти, од тебе — Він
І так у круг, так без кінця,
Лиш змаг не той, не та далінь,
Не те ж, не те уже і Я.

О я — життя. Мов та вода,
Не мию двічі того дня.
Що-день, що-мить моя хода
І проти вітру й буруна.

Я світ почало. Над буття
Нічого не дала земля:
Що прогуло — без вороття,
А те, що йде — у тьмі кружля.

Хай рух, хай сила, хай вогонь,
Такі ж, як першого ще дня —
Не випущу і їх з долонь,
І тільки з ними згину Я.

Б У Д Е Н Ї

Розстібнув сорочку день
І до сонця смалить груди.
Край воріт спинився клен,
Пропускаючи повз будень.

Вже не сняться: небо, синь...
Їх цілісіньке подвір'я!
На усенькі голоси
Хвалиться пташина сіра.

Вже плазуючи з-під ніг,
Погинаються дороги.
Пилом припада поріг,
Плужимо кругом облоги.

Вивертасмо на спід
Материнчані основи.
О, солодкий справді піт
За посівами любови!

П О Ц І Л У Н О К

Землі замало,
Коли вітрам іти услід.
Надміру далів,
Коли від них ловити світ.

Земля і далі...
Яке багатство краси!
Скрізь, наче шпали,
Під путь ставляємо сліди.

Йдемо крізь хвижі,
На вітрі кров вдаря у скронь,
Мов дзвін у криси,
З грудей незгасний б'є вогонь.

Аж серце шалом
Незнаний захват огорта,
Тоді із даллю
Цілуємось в самі уста.

В Ж Е С І Ї Т Ь С Я . . .

Вже сіється кульбаби смушок
Метеликами насада стежки,
Мого ти серця не примусиш
Робити йнакше, ніж велять думки.

Люблю далінь, люблю пригоди,
Люблю вітрів наперемінну гру.
Хай не дійду до небозводу,
Я з даллю стану радісно на прою.

Землі підхоплюючи співи,
Свої я витягатиму пісні.
Над берегом дівча тужливо
Ждучи мене, лічити буде дні.

Незаспокоєний, невтишний
Підслухувати буду ріст трави,
Поля голублячи розкішно,
Стопахом битимуть до голови.

Аж флейтою загравши вечір,
Нараз у скерцо тужно перейде.
Тоді збагнеш : не молодечий,
А вірний мрії дня спокійно жде.

М Е Ж І, М О В Б И Н Д И...

Межі, мов бинди,
Ниви — як плат.
Йдеш не один ти
Ранок стрічать.

Даль з синьотою,
Путь і сліди,
Вкутує млою
Росяний дим.

Тої дороги,
Що у світі
Йшла від порога —
Вже не знайти.

В травах, у пилі
Й стежка згори,
Слабне на силі
Баба мари.

Лиш полустанки
Ті ж і одні:
День після ранку,
Вечір по дні.

ХИЛИТЬСЯ НА ПІВДЕНЬ...

Хилиться на південь
Колосками лан,
Полюбивсь зі сонцем
І густий бур'ян.

Любиться діброва,
Важка з-над води,
Жайворон — ледь зримий,
Пил, як золотий.

О, палка нестямо,
З глибами, як став!
Щастям той лиш п'яний,
Хто крізь вік кохав.

Хай самі шипшини
На шляху оман!...
Серце без любови —
Золотий туман.

НА Д С В І Т А Н К О М

Я був над світанком край сточиц,
Голубила берег росина.
Зоря услід гналася ночі,
Що неслася, мов монахія.

Там очі, неначе безмежжя,
Ширяли, раділи щасливі,
А вітер розгойдував плеса,
Куйовдячи кручі, мов гриви.

П Р И М А Р А

А на тугу за чаром
Не поможе примара.
Я даремно щоночі
До сну змушував очі.

Ждав зорі до світанку
Край вікна чи на ганку,
Сутінь пестила груди,
Серед дум, серед смуту.

Ой, моя це провина,
Що у серці – пустиня,
Що не стрінув я чару,
Що здолав би примару.

Що питав я про долю
У зірок з виднокола.
Був у горах, на морю —
І не бачив простору.

П Е Р Е Д З А Х О Д О М

Сп'янілий захід пригорта діброву,
Що верховіттям вигналась кленовим
Над пташенят передвечірній льот
І на людину дивиться з висот.

Іду, лишивши тінь позаду себе,
Землі готовий прихилити неба.
Ген оболочок жагучий, мов уста,
Ждучи цілунку, вигина свій стан.

Тоді душі така близька природа,
Такі вловимі музика та врода,
Що з жамощів аж груди захлина,
Чом взагалі людиною став я.

Але то тільки мить жаги такої —
Коли над серця мужньою тугою
Останній плеться сонячний привіт,
А я готовий зрозуміти світ.

ЩЕ СОНЦЕ...

Ще сонце від землі на хлопа
І тівь ще довжиться на стопи,
А я вже серцем на тривогу
Б'ючи, пристав серед дороги.

Натомлений, чи вже без цілі? —
Увічі глянути несмілий
Годині власної знемоги,
Що враз життям жбурля під ноги.

Стою до заходу плечима,
На сході зірка ледве блима.
От час! Ні захвату, ні палу —
Хоч би де жалю, як хорали...

НЕ ХОВАЙСЯ, СОНЦЕ...

Не ховайся, сонце, не лякайся ночі,
Я світел не знаю над твої дорожчих.

Дні сумні без тебе, ще сумніший вечір,
Пісня не лунає, серце не щебече.

Думи, мов ті нетлі, в'ються край віконня,
Ні тепла, ні чару дружньої долоні.

Вік стає коротший, погасають очі —
Не ховайся, сонце, не лякайся ночі.

П Р И П А Л И Т Р А В И...

Припали трави на коліна,
Сп'яніло молючись на сонця захід.
Вечірнею проща країна
Труди, що йдуть до келій, мов монахи.

Лиш вічності не чути дзвону,
І як давніше, тайна жде одгадок.
Насправді, без снаги й розгону
І наймудріший пропаде нащадок.

НЕБЕС ОСОННЕНУ ШИРІНЬ...

Небес осопнену ширінь
Мережать голуби сріблясті,
За мною ходить вірна тінь
І ніч в хитоні пополястім.

Блукаю в тихому саду.
Стежки між квітами, мов кладка,
Думки з надій клубки прядуть,
В прийдешнє зорячи хлоп'ятком.

Щ А С Т Я

До озер — лиш крок один:
Можна щастя досягнути —
Тільки підійти і дзвін
Веж затоплених торкнутися.

Тільки місяць, що на дні
Виловити враз руками,
Потім сколихнути сніг,
Пливучи поміж зірками.

Що? Уява зачудна?
Людам оповісти — смішно?
Скорше, серце, до стерна!
Завтра бути може пізно.

В Е Ч І Р

Ген рубінами захід горить,
Сипле іскрами, грає світлами.
Буйні дзвони, крилаті вітри,
Лиш зідханням докінчують ґами,
А задимлені плавні, яри
Заливаються рясно сльозами.
Жар спалахує, блиска, щораз
Язиками черленячи речі.
Раптом бухнув, розсилавсь і згас
— Вечір.

Д О З О Р І

Зоре моя, тайно складна,
Добрий тобі вечір з вікна.
Довго пляхи критиме тьма?
Довго ще я ждатиму дня?...
Глянь навкруги: повінь оман,
Сльози одні, туга сама...
Час вже б тобі здатись мені,
Хай і від нас били б вогні.
Долю встели, серце натхни,
Щоб не заляк я ще у сні.
Вивчи з життя стерти, що зло,
Хай став би й я чистий, як скло.
Зоре ясна, свічко небес,
Взнаю, — чи тьма вкрис тебе ?!

В Е Ч І Р Н Ь О Ю П О Р О Ю

Вечірньою порою
Край хвіртки садової
Намистом сміх ти розсыпала,
Я насиляв його на ниті
То радості, то туги — скрито,
Аж раптом сил мені не стало
Його дочиста позбирати.
Ти відійшла.

А я не можу взнати:
Кораль чи серце гасне?

Цього не ждала вже і ти, прекрасна.

М О В К А Р А С І . . .

Мов карасі, сріблясті зорі
Повипливали на глибінь,
А місяць ходить, як дозорець,
Що береже і став і млин.

Підкравшись з довгими вудками,
Шукаю затишку їх вбгать.
Хвилини плануть бурунами,
Не давшись щастю наздогнать.

ВИБІГАЛИ ОЛЕНІ НА РОСИ...

Вибігали олені на роси,
Кучеряво слалися тумани.
Сто доріг ввижалося в незнане,
Сто доріг щезало на порозі.

Гоготіли залюбки тетери,
Навгамонно папороть шептала.
В неодного серденько проймала
Дрижаками ніч, немов печера.

Зір летючих лівія наскісна
Протинала марення розмашно.
Було пісню кинути запізно,
Повторити співане — завчасно.

Сум там нині, гойданий вітрами,
Де поляна квітоньками пахне.
Проклятуці будьте всі між нами,
Хто світанку наново не прагне.

П Л И Н Е М О Л И Т В А . . .

Плине молитва, трапляє —
Чя в небеса!
Серця мого розмаває
Скорбний осад.

Йду крізь простори зелені,
З даллю дружу.
Любить — не любить?... — з ромену
Сни ворожу.

Шлях мій куйовдить то вітер,
Сонце, то грім.
О, як нелегко радіти,
Буть молодим!...

Я боронюсь перед тьмами,
Змаги веду.
Землю єдна з небесами
Нить моїх дум.

Ч О М У ?

Сходять ранок. Мруть тумани.
Дзвоном грає сад.
Ой, чому ж це вік рум'яний
Не вертається назад.

П'яні тіні сіросині
Не загнітять жар,
Хоч на шлях наш соколинний
Сонце б'є й з-помежи хмар.

Навіть сломину фантомом
Не повторить даль :
Лиш навіки невідома
Днів осірених печаль.

С К А Ж И . . .

Скажи: веселка скраю неба,
Чи дощ, як спад води з-над гребель —
Хіба краси не справжній доказ
і для задуми і для ока?

А ти лише погоди просиш,
Ніби сміятись той лиш може,
В кого вже висушли всі сльози.

Невтишний змалку — ним остане,
Соєливих й буря не оп'янить:
Життя до смерти будуть клясти,
Неначе в нім — їх все нещастя...

ПІД ВЕРБОУЮ КРАЙ ВОДИ...

Під вербою край води
Дожидались ми колись —
Тихше, серце, не буди
Жалю гострого, як спис.

Це борня — той жаль, той біль,
Де упали юнь і сміх,
Де націливши ти стріл,
Спокій мій змела навік.

ПАПОРОТЬ

Жалілась папороть кущеві,
Що їй цвісти лиш на Купала.
А я їй заздрив, як раєві,
Що символом нам щастя стала.

Аж ніч поглибшала. Страхіттям
Кругом стояла північ тьмяна:
На це рвав папороті цвіт я,
Щоб те збагнуть, що й він — омана?!..

О С Е Л І

Край хати моєї — дерева вишневі,
В них усміх улітку палкий, себе цевец,
Дроздами розспіване серце ;
Гілля непослушне химерному дневі,
Не тихне їх пошум могутній знечев'я,
Ні леготом сповнене скерцо.

З між тих то вишень -- споконвіку оселі
Країни моєї — густі та дебелі —
До сонця верстають дорогу ;
А горем по вінця наповнений келих
Сп'яня їх невпинно, б'є в голову хмелем,
Зглушаючи всяку тривогу.

ВІДХОДИТЬ ЛІТО...

Відходить літо під спів серпа,
Стернею коле по нім тропа.
З хмарин снується густий вуаль,
Померкне скоро і синь і даль.
А ти, задумо моя, край піль
Яким же зіллям вгамуєш біль?

*
* *
*

„Ходить осінь у лузі...

П. Тичина.

Ходить осінь по лузі,
Ясні квіти золотить.
В тихім смутку, у тузі,
Дзвінко слізоньки котить.

Ой, чого ж це печалю
Твої струни повиті?
Ой, чого ж то скрижалі
У захмарній блакиті?

Я не вмю, не вмю,
Сміхом-чаром бриніти,
В мене вкрали надію,
Сонце, пісню і квіти.

РУК НЕ ЛАМАЙ...

Рук не ламай,
Що де твоє ще не пропало.
Ось краще угадай,
З якої б викутися сталі.

Дні наші не обруч
Для опоясання спокою,
Наймайстерніший навіть ключ
Їх не відімкне вже без бою.

Вже суть така,
Такий порядок речі:
Світ перехитрювати — до шпака,
Упокоряться — до стад овечих.

Людині — йти,
Відчай тончити, поки сам не лусне,
З трудів ланцюг плести,
Щоб навіть слід по нас був мужний.

Г Р І Х

Зразу лях. Відтак —
Глухота аж дико.
Так ось гріх зроста
І значний і невеликий.

Так ось сторожка
І душа і честь вся,
Мов земля слизька,
Угинається, дереться.

Може те, що нас
Створено із глини,
Не уся якраз
Згуби нашої причина.

Може нас на дно
Душ знемога тягне,
А ми їх обнов
Перед смертю щойно прагнем.

Л О В Л Ю Х В И Л И Н И . . .

Ловлю хвилини
Моєї днини.
Боже єдиний,
Як марно гине :

Без пащі олень,
Без сонця пива,
І птах без волі,
І ніч без дива.

І я невтишний —
Не то без хліба,
А й без вітчизни
Б'юся, як риба.

А Ти, мій Боже,
На синь опертий,
Глядиш на грози
І тчеш безсмертя.

Д О Р О Г А

Од порога — дорога,
До порога — знемога.
Що крок дальше — пожога,
Що крок ближче — тривога.

Чи не сенс це й причина,
Чому люди на глину
Возять камінь, а глину
На каміння невпинно?

Буття смертю підбите,
Твоїх колій не скрити,
Що трудніше їх рити,
То жаданіше жити.

Може десь за світами
Йти не треба шляхами,
Але тими краями
Буде синь, що над нами.

Л Ю Д И Н А

Твій гнів з живої крові
І пал жаркий любови.

Відчай захлине груди
І горобинна смута.

І радість стоузора
І захват вернигорий.

І жаль терпкий і нагий
І біль, як шрам од шпаги.

Людино, серце може,
Добрячо-зло-тривожне!

Твій настрій, неспокої,
Мов щастя змінне в бою.

Гей в бою, а з побою
Так рідко ми собою.

Вдаряй життям об крицю,
Аж лусне таємниця.

Там замість тьми чи Бога,
Збагни себе першвсього.

РОЗГОРТАЮ РЯСНІ ВІТИ...

Розгортаю рясні віти,
П'ючи душком тремкі роси.
Раннє сонце понад світом
Шле цілунки палкі скоса.

На душі так якось дивно,
Вже не сходить на мить з думки:
Чом дерева не всі рівні,
Коли п'ють ті й одні трунки?

Оте гроно, той пах, тіні,
Та, неначе той рай, врода,
Чи не вицвіт мого тліну
По цім боці небозводу?

Чи не з серця — цвітінь, краса,
З очей — пагін, як стріл вгору,
А з отого, що так важко
Все боліло — не зміст твору?

Глино, глино, пород первне,
Я ж такої, що й ти проби.
Плід інакший, ніж ти, дерне,
Не зродити мені з гробу.

Що наснаги я тайн ближчий,
То менш грізне мені віко,
А ще сонце як над сниццем
Моїм вині і довіку.

І ЩО Ж, ЩО ЦЕЙ СВІТ,..

І що ж, що цей світ покину нараз
І вже не прийду ніколи між вас —
Лишу вам мій змаг живий повсякчас,
А хто може й слід, як дороговказ.

Ми гарні таки, — о що не кажи, —
Крізь ціле життя — весь труд для краси,
Ба, навіть і сни, і ті на межі
Сердець правоти і щастя душі.

Ні, смерть це не край, що тьма лиш за ним,
— Як хочеш, — а там якраз ясні дні,
Бо звідки би Я жило у мені,
А потім душа черпала б огні...

Ні, я і по цей і той бік часу
Багатий на чар, на пал і красу.
Тим більш, всебуття, що смерти вся суть
Є в тім, що вона лиш виклик на суд.

ЙОСАФАТОВА ДОЛИНА

Отак йдучи собі години,
Як думи, води, чи хмарини,
Десь певно сходяться край сині
На пагорку якому чи на полонині.

Там од любови десь аж п'яно,
Комашки, зайченята, кані,
З руки ідять, радіють з нами,
А дві ніякі не межуються з ночами.

Серця всі хоч клади до рани,
Чуйні, добрісенькі, як няня,
В палких молитвах на колінах
Ясніються, немов у торжество святиця.

А може і не там години
Збігаються по блуканині...
Але у нас така країна
Все зватись буде Йосафатова долина.

ЗАГНІЗДИВСЯ СУМ НА СЕРЦІ...

Загніздився сум на серці,
Кров квилить тугою:
Де ви, де ви, буйні герці,
Де ви перебої?

Ось у керат наші роки
Запряга чужина.
Вже ні серцеві, ні крокам
Не знайти спочину.

Гнав би, гнав я крізь тумани
На ліси, на гори!
Все життя нараз до рання,
Все життя в простори.

А Л Ь П И

Чому не звільнитесь од снігу
На мить бодай улітку?
Вернули б, може, мого сміху
Дзвінкі акорди звідки.

Чому спиняєте хмарини,
Хребти надувши грізні?
Надбігли б, може, з України
Вістки які чи пісня.

Чому, протявши синь соснами,
На клапті рвете далі?
Уздрів би, може де на брамі
Матусю у печалі.

Хай шум мені ваш — ніж на горлі,
Не стану будь собою.
Напну, напну ще льоти орлі
Злечу враз над добою.

А Л Ь П І Й С Ь К І Х Р Е Б Т И

Стоїте перед нами, немов ніч передчасна,
Заягати наші мрії безтурботно готові.
Як до вас мені, гори, чарівні і зловчасні,
Одділити ту нашу не-любов од любови!

Це ж не Піп, ні Парашка, із гуцулок красою
До вікон наших липне в чужинецьких бараках.
Це межа недосяжна сподівань і спокою,
Що лягла межи небом і землею зигзаком.

Хай трембіти там журні, тут сирени, як тучі,
Нам заглушують різко, чар захочуть стихити!
То є щось, що не дасть нам поміж вами згуби-
[тись :

Це та доля одна скрізь, тут і там нас гнітуця,
Що її на світи два нас повік не розбити.

Д О П І С Н І

Пісне недолею бита,
Співана серцем віками,
Славою звучности вкрита,
Цінена навіть катами!

Жайворонь силою духа
Предків козачого роду!
Нас не одна завірюха
Жде на шляху до свободи.

Вдар по добі стоструною,
Радісно, мовою війська!
Час стати й нам вже собою,
Пісне — душе українська!

В КАРПАТАХ

Соснам сьогодні не до коломийки,
Їх навіть не бере охота.
По всіх Карпатах, наче чудодійка,
Єдина пісня — марш піхоти.

По всіх Карпатах плач гіркий гуцулки,
Сліди розгублені займанця.
Що-кущ, що-камінь, що-рівчак—притулки
Непереможного повстанця.

Що-крок — набій заритий у стежину,
На скелях кров, мов полуниця,
А костей, а хрестів по угловинах —
Хіба лиш Богу дочислиться.

Вже бурі слабосиліші за герці,
Спочутливіша ніч за днину.
Як чудно!... Й найрозгубленіше серце
Над все милує Україну.

П Е Р Е М І Р Ю Ю З Е М Л І . . .

Перемірюю землі наздовж, навпоперек,
Над Дніпром хтось сопілчано плаче,
Володимире князю, гетьмане Мазепо,
Гине скрізь наша слава козача.

Коле синяву хрест неедин серед поля,
Раменами стріля, і — корявий...
Видно, доле, щедріша гробам ти на долю,
Ніж годині моїй і державі.

А пролито ж вже крові отої за тебе...
Ой сини, голуби предкозвісні,
Недалекий той час, у якому, як повня,
Над туманами зійдем вітчизни.

Осуттєвимо пущі, як слово Господнє,
Буде день. Буде спів, — і найтонший.
Не ридай над Дніпром сторозп'яття народнє,
З нами — Бог. З нами — правда, як сонце.

ПОМІЖ УЧОРА І ТЬМЯНИМ ЗАВТРА...

Поміж учора і тьмяним завтра
Вбилася клином наша доба :
Воля — народам ! Воля — людині !
Кров'ю на стягах тче боротьба.

Важиться доля. Важиться слава.
Десь перемога шлях устеля.
Гей, до загину — за Україну,
Ворога бийте ! — кличе земля.

Зводимо руки. Рвуться гранати.
Молять у Бога ласк матері.
Вже за димами — небо смугасте,
Ані світання, ні вечоринь.

Тільки у серці, наче у храмі,
Дзвони пісень...
Сонячність.
День.

П О В О Р О Т

По довгих днях, коли вернув щасливо,
З осель лиш згарища і пустирі,
Сичі перекликаються тужливо,
Надбиті височаться димарі.

Скрізь крови, як череп'я цегляного,
Безхресних пагорків, мов кротовинь.
Нараз вчувається охриплий стогін,
Що ним прощався з світом неодн.

Ножами ранить серце — крик матусі,
Той крок, той похил на сніжних шляхах
Підганяної кольбами бабусі,
Запамарочно мутить світ в очах.

О, раю, запропашений мій раю,
Родимі звали, рідні олтарі!
Щоб ще не мав од долі я у паю,
Від мсти вже не звільнюсь і на кострі.

М О Л И Т В А

Молюсь я за всіх: Боже, крий їх,
Ще дай їм плекати надії —
Бо ж як відректись мені мрії,
Що більше не вернемо в Київ?

Молюсь я й благаю: Прекрасний,
Між муки зійди, межи сльози —
Бо що ж я зарадити можу,
Що любимо край так нещасно?

Молюсь, весь молитвою ставши,
Дай вийти на долі шлях простий —
Бо доки ж ми кров'ю ще простір
Зливатимем, волі не знавши?!

З М І С Т :

Життя	3
Будень	4
Поцілунок	5
Вже сіється	6
Межі, мов бинди	7
Хилиться на південь	8
Над світанком	9
Примара	10
Перед заходом	11
Ще сонце	12
Не ховайся, сонце	13
Припали трави	14
Небес осоннену ширинь	15
Щастя	16
Вечір	17
До зорі	18
Вечірньою порою	19
Мов карасі	20
Вибігали олені на роси	21
Плине молитва	22
Чому	23
Скажи	24

Під вербою, край води	25
Папороть	26
Оселі	27
Відходить літо	28
* * *	29
Рук не ламай	30
Гріх	31
Ловлю хвилини	32
Дорога	33
Людина	34
Розгортаю рясні віти	35
І що ж, що цей світ	36
Йосафатова долина	37
Загніздився сум на серці	38
Альпи	39
Альпійські хребти	40
До пісні	41
В Карпатах	42
Перемірюю землі	43
Поміж учора і тьмяним завтра	44
Поворот	45
Молитва	46

